

Business Panel ²⁰ vuotta • år

1 • 2024

Tuuli Koivu är Nordeas chefsekonom sedan 2019. Tidigare arbetade hon på Nordea som ekonom med specialisering på euroområdets makroekonomi och penningpolitik. Innan dess arbetade Koivu som ekonom på Finlands Bank, som ekonom specialiserad på Kinas ekonomi på Europeiska centralbanken, på Finansstabilitetsmyndigheten samt på finansministeriet.

Mot sommaren och artificiell intelligens!

De globala ekonomiska utsikterna har förbättrats något under det första halvåret. Bakom den positiva utvecklingen ligger främst Kinas stimulansåtgärder och den fortsatta avmattningen av inflationen i många västerländska ekonomier, vilket ger centralbankerna möjligheten att börja sänka räntorna redan inom kort. Med lägre räntor bör tillväxten återhämta sig mot slutet av året.

Det finns dock betydande skillnader i de ekonomiska utsikterna mellan olika länder. Till exempel har BNP-tillväxten i euroområdet stått nästan stilla i två år och prispressen förväntas förbli måttlig även om tillväxten skulle återupptas mot årets slut. Detta ger ECB utrymme att börja sänka räntorna i juni.

Å andra sidan har vi i USA sett tecken av prispress igen under de första månaderna av året, då ekonomin konsekvent överraskat med sin tillväxt. Därför är en av världsekonomin risker fortfarande att inflationen förblir högre under en längre period än tidigare förväntat, och att centralbankerna inte kommer att kunna sänka räntorna så snabbt som många förväntar sig.

Vid sidan av inflationen kommer geopolitiken att stå i fokus i år. Detta kommer att drivas på av det kommande valet i USA, Rysslands anfallskrig i Ukraina och militära åtgärder i Mellanöstern. Geopolitiska risker kommer därför att förbli ett stort orosmoment, eftersom de kan störa leveranskedjorna och göra både företag och konsumenter mer försiktiga.

Tyvärr hör Finland till de länder vars ekonomier har drabbats hårt av en stramare penningpolitik och konjunkturläget är svagt. Dessutom väcks rädslan att då vi jämför Finlands ekonomiska situation med andra nordiska länderna. Skillnaden i tillväxttakten kanske inte försvinner även om konjunkturläget förbättras. Penningpolitiken har nämligen stramats åt även i våra grannländer i samma takt som i euroområdet, men ändå är de andra nordiska ländernas konjunkturläge mycket bättre än Finlands.

Det kan dock ses ljus i tunneln, eftersom den tekniska utvecklingen runt om i världen kan uppliva utvecklingen även i Finland. Många ekonomer är optimistiska om att framför allt artificiell intelligens kan omvälva sättet att arbeta på samma sätt som IT-revolutionen vid millennieskiftet. Då ökade produktivitetstillväxten markant i takt med att ny teknik i stor utsträckning började användas för att utföra redan existerande uppgifter. Dessutom skapade ny teknologi helt nya branscher. Det bedöms nu att AI har kapaciteten att på samma sätt förändra både nuvarande arbetsuppgifter och skapa helt nya affärsområden omkring sig. Detta skulle kunna ha en betydande inverkan på den totala ekonomiska produktiviteten.

Finland har många styrkor när det gäller att ta till sig ny teknik. Men för att dra nytta av det behöver vi modet att investera. Därför måste vi se bortom den svaga ekonomiska konjunktturen och se var ingredienserna för en starkare återhämtning kan hittas.

En strimma av ljus i konjunkturen

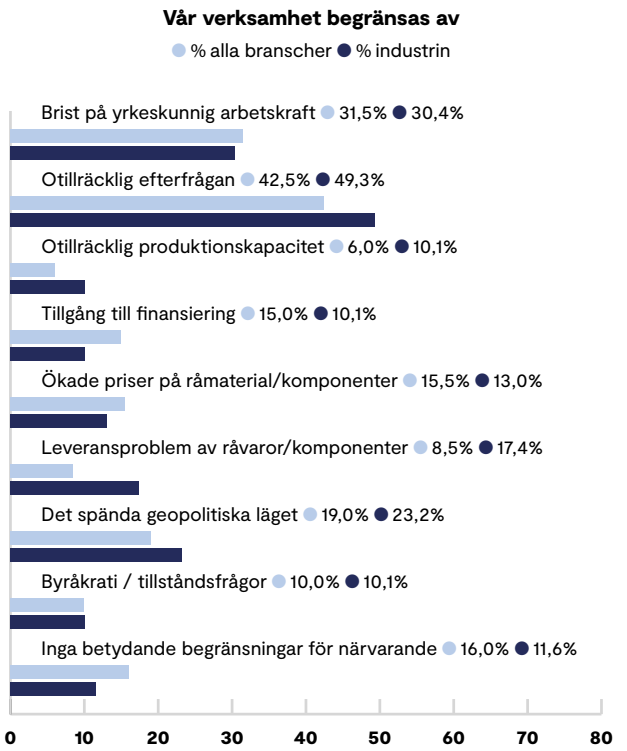
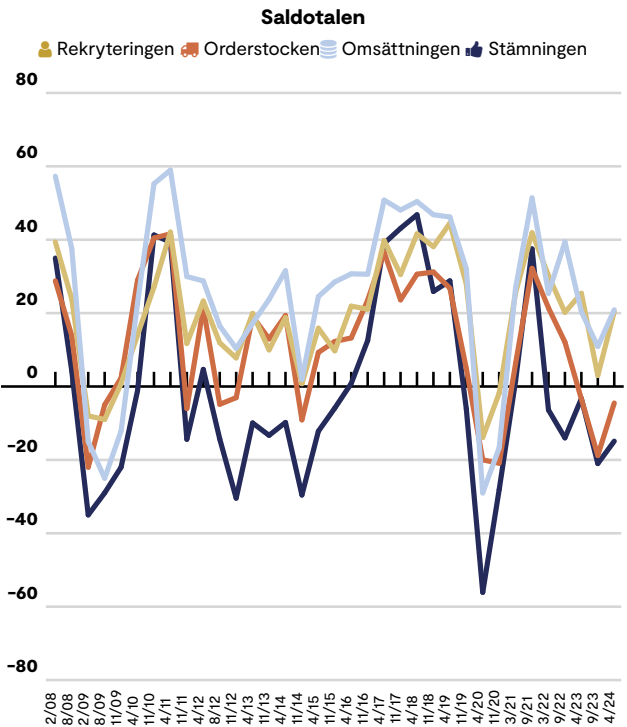
Konjunkturläget för företagen i Österbotten och Mellersta Österbotten har vänt sig mot det positiva sedan förra hösten. I höstas ansåg många företag att konjunkturbotten fortfarande låg framför dem, men den bedömningen verkar ha varit för pessimistisk. Vi kan alltså konstatera att den ekonomiska oron har förbytts i ekonomisk optimism. Det här framkommer i Business Panel-barometern som Österbottens handelskammare gjorde bland sina medlemsföretag i början av april.

De omfattande strejkerna under vårvintern har dock orsakat betydande ekonomiska förluster för både nationalekonomin och enskilda företag. Enligt uppskattningar har kostnaden för nationalekonomin redan stigit till över en miljard euro, och ekonomiska förluster för handelskamrarnas medlemsföretag uppskattas till hundratals miljoner euro. Av medlemsföretagen för Österbottens handelskammare rapporterade 69 procent att strejkerna haft negativa effekter på verksamheten. Strejkerna hade ingen effekt på verksamheten för 28 procent av de svarande. Majoriteten, 80 procent, av medlemmarna anser att regeringen bör genomföra de planerade sysselsättningsåtgärderna som de är 15 procent ansåg att det är viktigt att sysselsättningsåtgärderna genomförs endast i den mån överenskommelser kan uppnås med arbetsmarknadsorganisationerna.

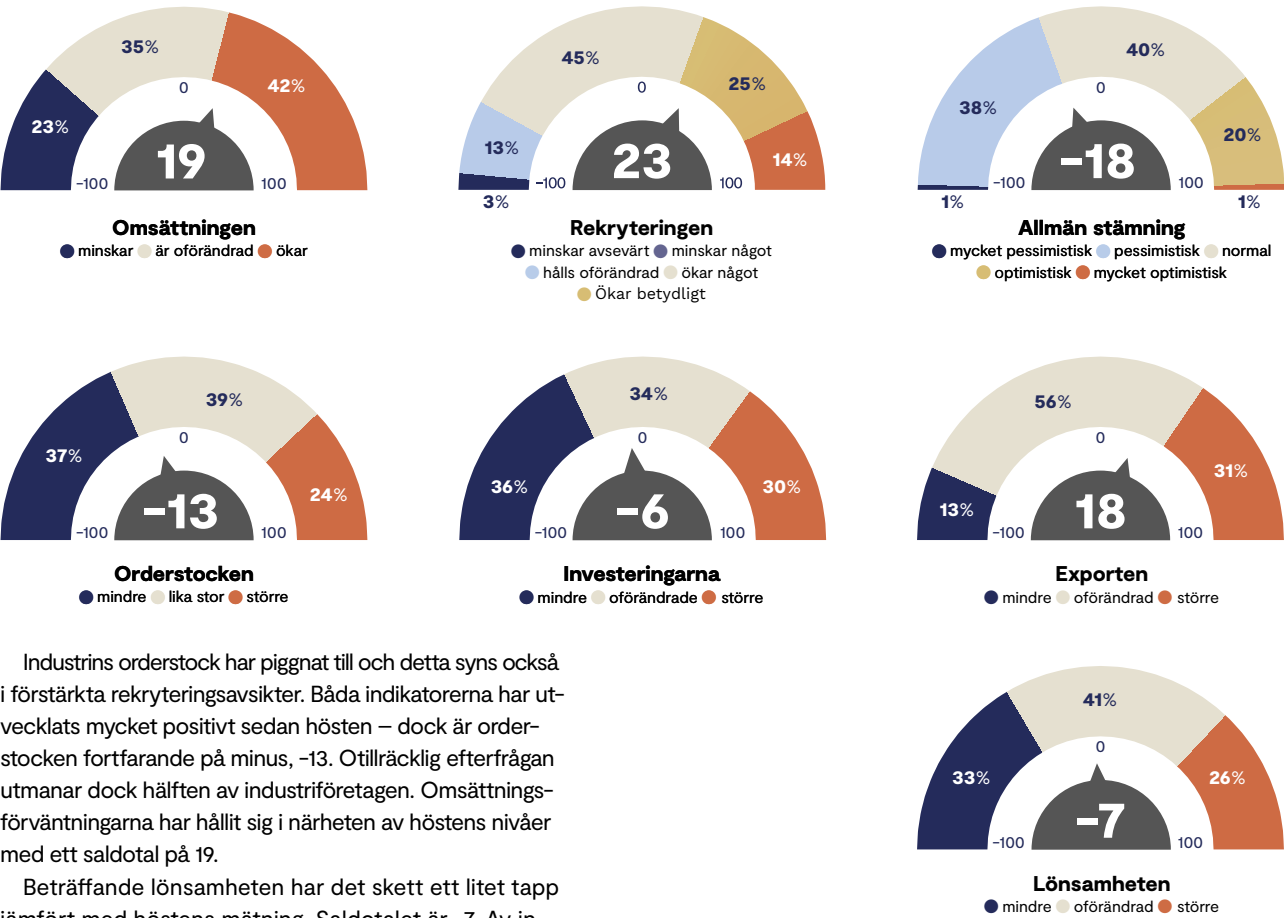
En annan utmaning som påverkar tillväxten på bred front är den nästan okontrollerade konkurrensen om statliga subventioner. USA började, men av de europeiska länderna har Tyskland och Frankrike gett sig in i spelet med höga insatser. Investeringar som planerats i Finland och Österbotten lockas nu från många håll. De första avbokningarna av investeringsavsikter har redan hörts. Ändå finns det fortfarande historiskt mycket investeringsavsikter – privata och energirelaterade investeringar planerade för detta årtionde i handelskamarregionen uppgår till cirka 22 miljarder euro.

Alla ekonomiska saldotal har stigit från mätningen förra hösten. Den största förändringen har skett i rekryteringsutsikterna, där saldotalet är 20. Rekryteringsutsikterna ligger precis på det långsiktiga genomsnittet. Konkurrensen om kompetent arbetskraft verkar inte minska. Saldotalet för omsättningsförväntningar är den mest positiva av indikatorerna, med saldotalet på 21. Av företagen rapporterar 43 procent att deras omsättning i år kommer att överstiga fjolårets nivå.

Saldotalen för orderstocken och stämningen är fortfarande negativa, även om båda har stigit från hösten. Orderstocken har stärkts snabbt på kort tid. En fjärdedel av företagen säger att deras orderstock är nu starkare än för ett år sedan. Stämningen är fortfarande den lägsta av saldotalen, men optimismen börjar gradvis öka. Saldotalet är dock fortfarande starkt negativt, -15.

Industrin

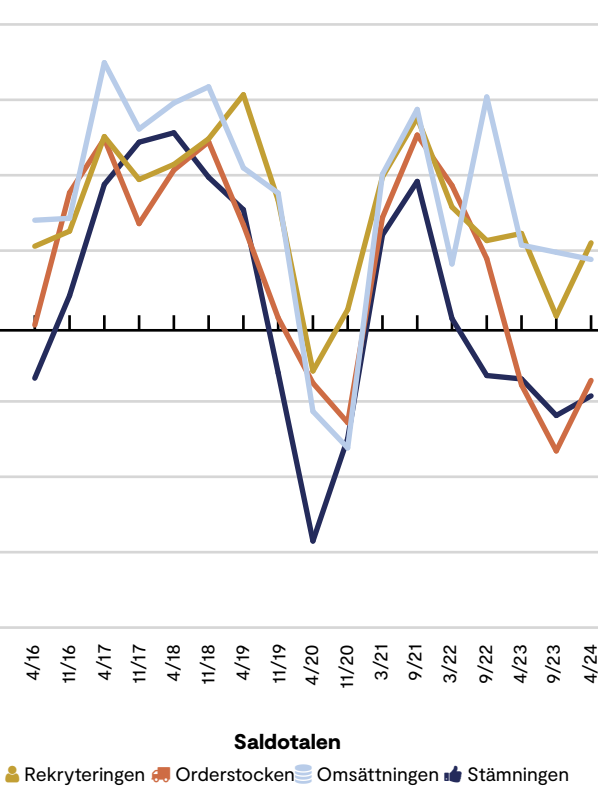
Industrins orderstock har piggnat till och detta syns också i förstärkta rekryteringsavsikter. Båda indikatorerna har utvecklats mycket positivt sedan hösten – dock är orderstocken fortfarande på minus, -13. Otillräcklig efterfrågan utmanar dock hälften av industriföretagen. Omsättningsförväntningarna har hållit sig i närheten av höstens nivåer med ett saldototal på 19.

Beträffande lönsamheten har det skett ett litet tapp jämfört med höstens mätning. Saldotale är -7. Av industriföretagen kämpar 33 procent med lönsamhetsproblem, men majoriteten når åtminstone föregående års nivå. 26 procent rapporterar att deras lönsamhet förbättras i år.

39 procent planerar att rekrytera inom de kommande månaderna, medan var sjätte planerar att minska personalstyrkan. Branschen står fortfarande inför utmaningar med att hitta arbetskraft, då trettio procent av företagen ser brist på kompetent arbetskraft som en flaskhals i verksamheten. Dessutom utmanar ett spånt geopolitiskt läge och svårigheter med leveranser av råmaterial och komponenter företagens verksamhet.

Av de exportinriktade industriföretagen rapporterar 56 procent att exporten kommer att ligga på föregående års nivå medan nästan en tredjedel förväntar sig en ökning i exporten. När det gäller industrins investeringar är situationen ganska tudelad: 30 procent rapporterar att de investerar mer än förra året och 36 procent minskar sina investeringar. En tredjedel av respondenterna rapporterar att de investerar lika mycket som i fjol.

”Övertidsförbud och strejker har skjutit leveranser och därigenom omsättning framåt. Produktionsgapet tas igen med dyrare övertid och genom att tillfälligt öka resurser, vilket sänker lönsamheten.”

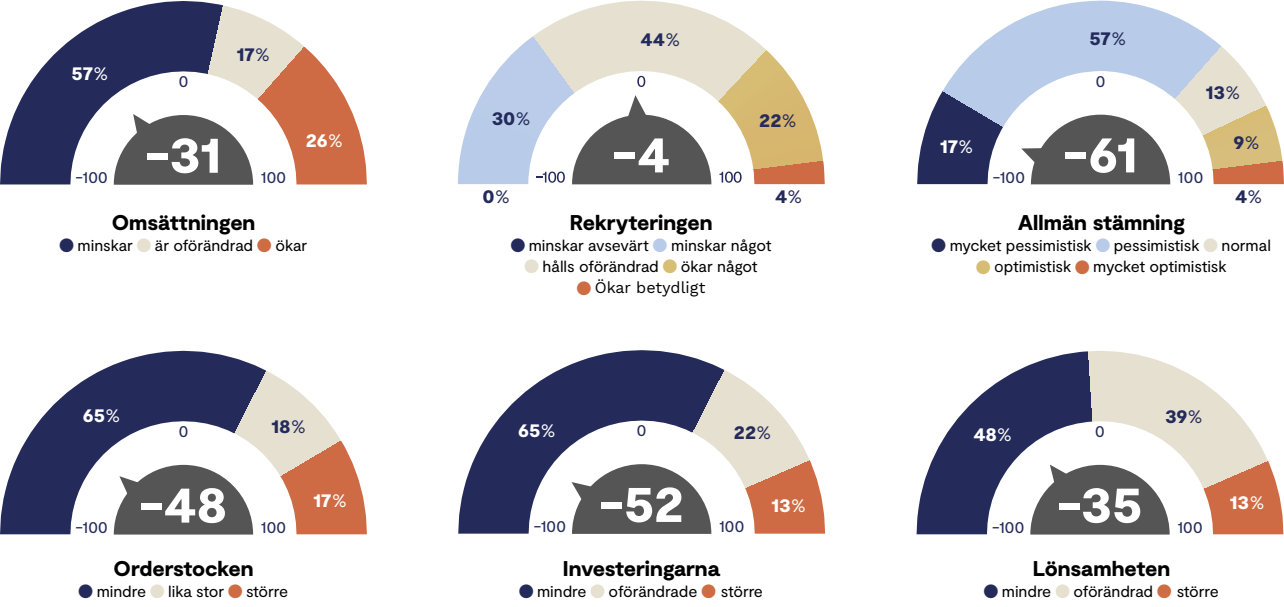
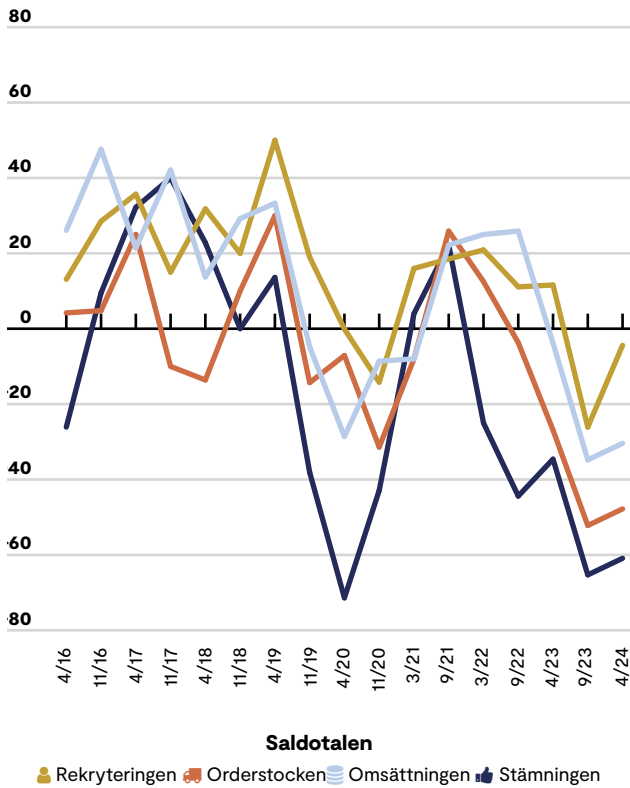
Byggbranschen

Byggbranschens långa nedgång sedan våren 2021 verkar börja lätta. Ändå är alla saldototal fortfarande starkt negativa, men de har nu vänt uppåt. Den djupaste gruppen har fortfarande saldotalet som mäter stämningen, vilket är -61. Av respondenterna anser 26 procent ändå att stämningen är normal, optimistisk eller till och med mycket optimistisk.

Branschen utmanas särskilt av otillräcklig efterfrågan, vilket drabbar 57 procent av respondenterna. Orderstockarna har förblivit på samma nivå som de var i höstas. 44 procent kämpar med utmaningar relaterade till finansieringens tillgänglighet. Sämre lönsamhet plågar nästan hälften av företagen inom branschen.

Trots den svaga konjunkturen råder det brist på kompetent arbetskraft inom branschen. Var femte respondent rapporterar att bristen begränsar deras verksamhet. 44 procent ser att deras antal anställda kommer att förbli på samma nivå under de kommande sex månaderna. 26 procent rekryterar fler och 30 procent tvingas minska personalen.

”Det finns många projekt i gång i området och nya entreprenader i startgroparna. Prisnivån är dock låg, eftersom den goda marknadssituationen huvudsakligen är begränsad till Karlebyområdet, vilket har lett till en betydande ökning av konkurrensen jämfört med situationen för ett år sedan.”

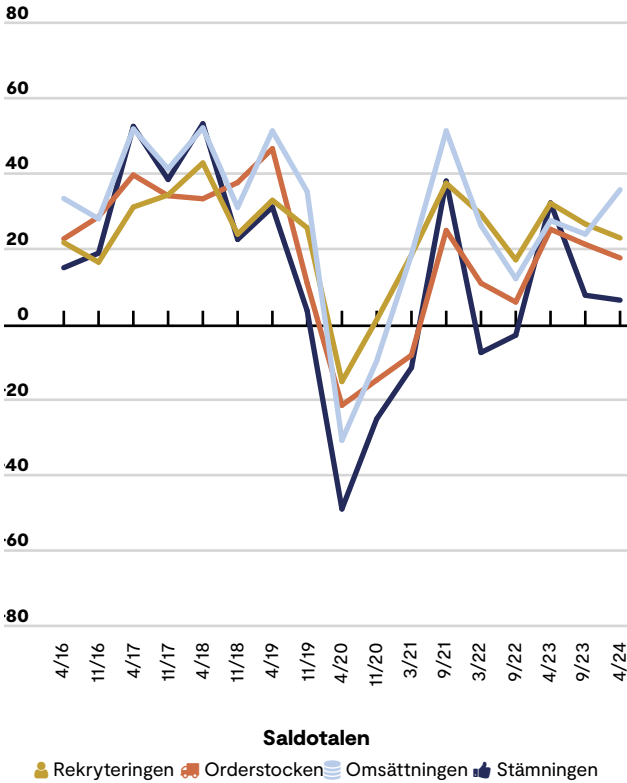
Privata tjänster

Tjänstebranschens positiva trend har burit upp ekonomin och det är den enda branschen där alla indikatorer är positiva. Av företagen inom branschen ser 86 procent sin omsättning ligga på föregående års nivå eller öka. Av respondenterna ser 76 procent även sin lönsamhet ligga kvar på förra årets nivå eller förbättras.

När det gäller antalet anställda ser situationen också stark ut, även om den har försämrats något sedan den senaste mätningen. 29 procent planerar att rekrytera fler medarbetare under de kommande sex månaderna, medan fem procent har behov för nedskärningar. Den största flaskhalsen inom privata tjänster anses vara tillgången på kompetent arbetskraft, vilket 35 procent av företagen lyfter fram.

Av branschens respondenter upplever 81 procent att stämningen inom branschen är normal eller optimistisk, vilket fortfarande är den bästa situationen bland branscherna.

”Vår produktionskapacitet är vår personal. Tillväxtutsikterna är goda under det kommande året eller två, förutsatt att vi kan anställa några kompetenta personer.”

Handeln

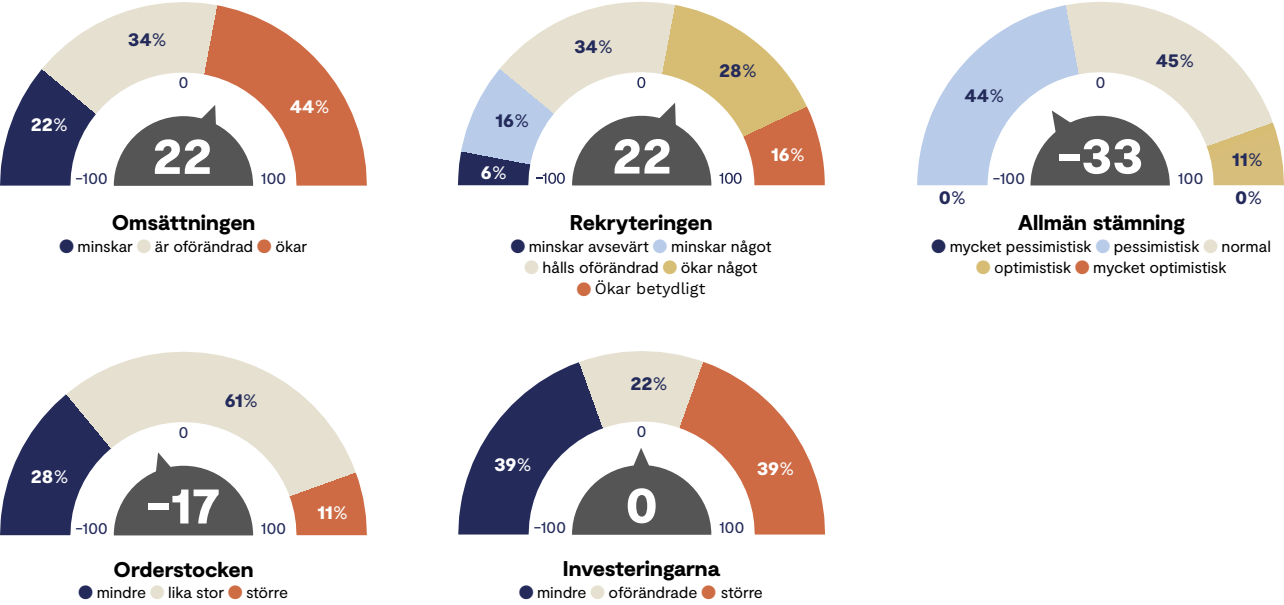
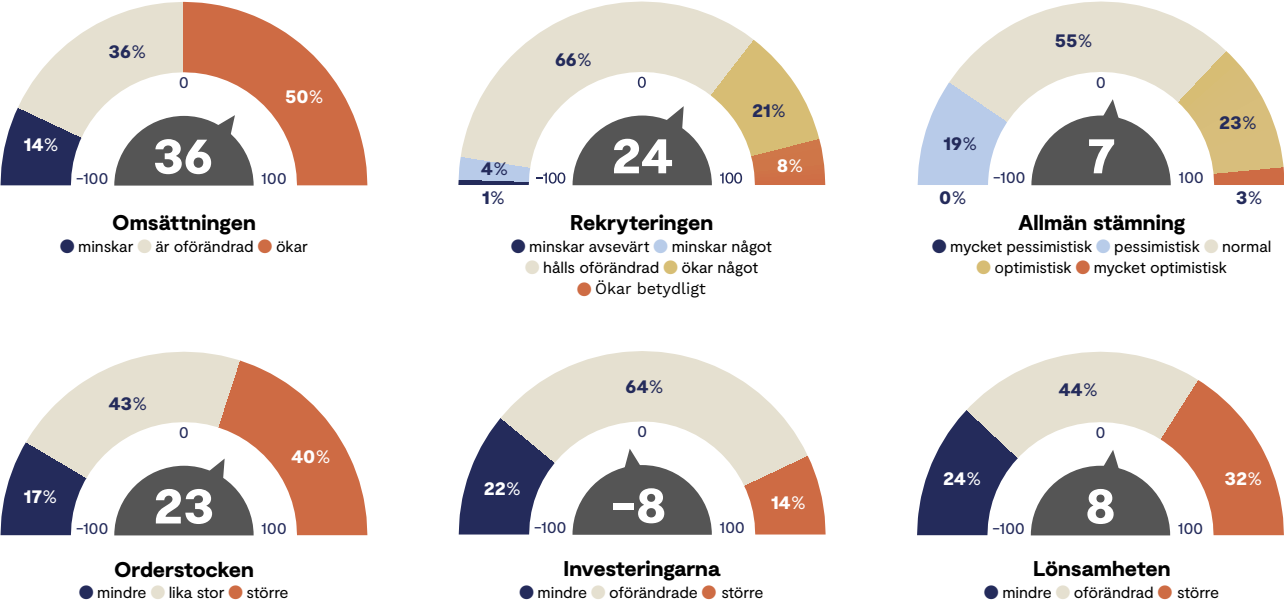
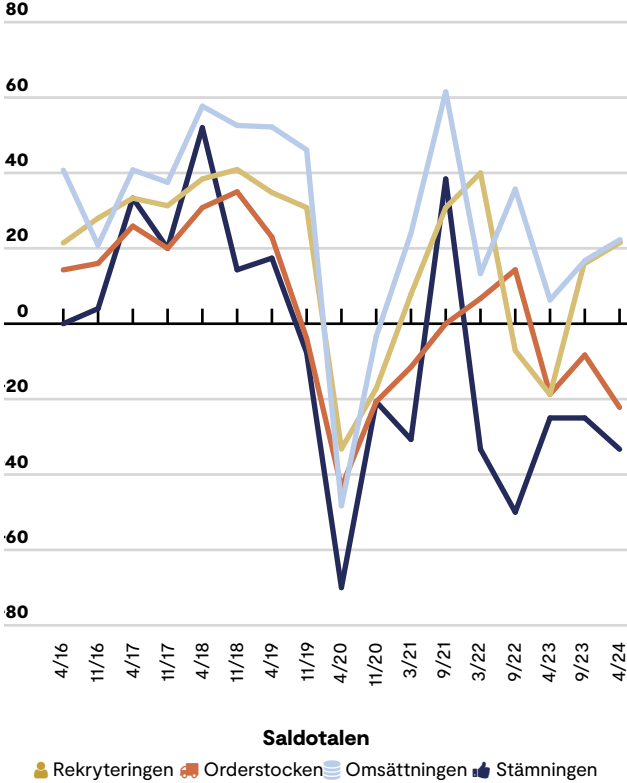
Vårens strejker har påverkat handeln kraftigt eftersom varor har fastnat i hamnarna. Av respondenterna inom handeln rapporterar 89 procent att strejkerna har haft en negativ effekt på deras verksamhet. Stämningen har varit ganska dystert: saldotalet för stämningen har sjunkit från hösten och är nu -33.

Branschen har också utmanats av otillräcklig efterfrågan, om vilket 65 procent av respondenterna rapporterar. Efterfrågan trycks ner av konsumenternas osäkerhet och försiktighet i den rådande ekonomiska och globala situationen. Ändå har rekryteringsutsikterna inom handeln fortsatt att förstärkas, och hela 44 procent av företagen inom branschen rapporterar att de kommer att rekrytera inom de kommande sex månaderna.

Av sektorns respondenter rapporterar 78 procent att omsättningen har förblivit densamma eller ökat jämfört med föregående år. Investeringarna inom branschen är på nedgång, och endast elva procent av respondenterna rapporterar att årets investeringar kommer att överstiga föregående års nivå.

När det gäller lönsamheten är branschen i en mycket tudelad situation: 39 procent rapporterar att lönsamheten förbättras och lika många är oroliga för att den försämrats. Utvecklingen av konsumenternas förtroende kommer att spela en viktig roll i förverkligandet av dessa.

”Faktureringen var mindre än förväntat i mars, eftersom kundernas beställda produkter har försenats på grund av strejker bland stuvare.”

KAUPPAKAMARI
HANDELSKAMMAREN

Business
Panel ²⁰
vuotta • år

Denna ekonomiska översikt beskriver läget våren 2024 på Österbottens handelskammars område. Området sammanfaller med Österbottens NTM-centrals område och består av landskapen Österbotten och Mellersta Österbotten. Den ekonomiska översikten baserar sig på materialet från Österbottens handelskammars Business Panel. Undersökningen genomfördes 4–9.4.2024 bland handelskammars medlemmar. Antalet svar var 202 och svarsprocenten därmed 20.

En utförlig bildserie av Business Panel kan ses på vår webbplats
<https://www.ostro.chamber.fi/sv/category/statistik/>